

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA SOCIOLOGIE A ANDRAGOGIKY

HERNY - LEGISLATIVNÍ HRÁTKY A OBECNÍ ZÁPASY

Gambling clubs - legislative and municipal contests

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Filip Hlobil

Vedoucí bakalářské diplomové práce: Mgr. Dan Ryšavý, Ph. D.

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou použitou literaturu a další zdroje, které jsem použil.

.....

podpis

V Olomouci dne 27. března 2013

Poděkování

Děkuji Mgr. Danu Ryšavému za odborné vedení a velmi vstřícný přístup při tvorbě mé bakalářské práce. Také bych chtěl poděkovat rodině za psychickou podporu.

Obsah

Úvod.....	5
1. Gamblerství, hazardní hry a jejich rizika.....	6
1.1 Charakteristika gamblerství	6
1.2 Diagnostická kritéria patologického hráčství	7
1.3 Vznik a stádia gamblerství.....	7
1.4 Léčba a pomoc patologickému hráči	9
1.5 Rizikové skupiny	9
1.6 Rizika a problémy spojené s gamblerstvím	10
1.7 Formy hazardních her	11
1.8 Prevence hazardního hráčství	13
2. Uchopení regulace hazardních her v české legislativě	16
2.1 Úvod do problematiky	16
2.2 Historie legislativy upravující hazard v ČR.....	17
2.3 Problémy s legislativou.....	17
2.4 Vývoj struktury hazardních her	19
2.5 Vývoj hazardních her.....	20
2.5.1 Výherní hrací přístroje	20
2.5.2 Nové technické hry	21
2.5.3 Internetové hraní	22
2.5.4 Dětská herní centra	22
2.6 Podmínky provozu hazardu	22
2.7 Odvody na veřejně prospěšné účely	24
2.7.1 Příjmy obcí.....	25
2.7.2 Příjmy sportu.....	26
2.7.3 Postavení nadací	26
2.7.4 Příjmy ostatních organizací	27
2.8 Loterijní zákon v roce 2012	27
2.9 Obrana proti hazardu	29
2.9.1 Města a obce	29
2.9.2 Občané	29
3. Případová studie města Zábřeh na Moravě.....	31
3.1 Seznámení s městem.....	31
3.2 Cíl a postup studie.....	31
3.3 Zjištění	32
3.4 Závěr studie.....	35
Závěr	36
Použité zdroje:	37

Úvod

"Hazard je ve všem, co člověk dělá, ale největší hazard je nedělat nic."

- Shirley Williams

Situace ohledně hazardu se v České republice dlouhodobě vymkla kontrole a země se tak stala rájem hazardních her. Za tímto problémem stojí zejména velmi benevolentní legislativa, která ve světě nemá obdoby, značné množství konkurence a politický nezájem tuto situaci řešit v potřebné míře.

Vláda nereaguje na potřeby prosadit nutné legislativní změny, které by městům a obcím daly tolik potřebné prostředky a možnosti, jak se bránit tomuto fenoménu. Veškeré pokusy se situací něco dělat jsou pak pod tlakem společností, a tak jsou většinou zameteny pod koberec a ty změny, které se prosadí, spíše situaci zhorší. Rozšíření heren se tak stává problémem, který se neustále zvětšuje. Jeho následky - gamblerství, korupce, kriminalita atd., jsou pro stát i obyvatele závažné, ale současně jsou takřka ignorovány většinovou populací.

Tato práce se věnuje vymezení hazardu, hazardních her a jeho rizik a nahlíží do legislativy, která má za cíl regulaci hazardu v našem státě. Čtenáře informuje o postupném vývoji závislosti na hazardních hrách, její prevenci a léčbě a o rizikových skupinách obyvatel. Dále se zaměřuji na vývoj hazardních her a problematiku legislativy regulace hazardu, kde poukazuji na její naprosto nedostatečné aspekty a v závěru práce se pokouším o vlastní pohled do města, kde bydlím.

1. Gamblerství, hazardní hry a jejich rizika

1.1 Charakteristika gamblerství

Gamblerství je porucha, při které má daný člověk tendenci opakovaně podléhat hráčství a tato činnost převládá na úkor sociálních, materiálních, pracovních a rodinných závazků a hodnot. Jedná se o těžko ovládnutelné představy hraní, potřebu hrát a jiné myšlenkové procesy, týkající se hraní, přičemž toto puzení se často zvyšuje v období, kdy je člověk vystaven stresu a nejistotě a potřebuje uniknout od reality. Pokud tuto činnost nekoná, mohou se u něj začít projevovat projevy úzkosti, které mohou a nemusí být navenek patrné a čím více se na danou činnost snaží hráč přestat myslet, tím je myšlenka intenzivnější (srov. Nešpor 1999, s. 16).

Lidé, kteří trpí touto nemocí, mají značnou tendenci do hry vkládat hodně svého času, tím dochází často k velkým zásahům do osobního života. Ztráta zaměstnání, finanční potíže, rozpad rodiny pak mají zcela zřejmý dopad na život hráče a jeho okolí. Hráč je často pronásledován stresem z těchto problémů, to jej vede k dalšímu hraní a tím se dostává do bludného kruhu, ze kterého není úniku.

V Mezinárodní klasifikaci nemocí je gamblerství zařazeno mezi návykové a impulzivní poruchy. Není tedy zařazeno mezi závislosti, avšak je zřejmé, že se závislostmi má mnoho společného. Zajímavostí je, že v dřívější verzi klasifikace se tato porucha nevyskytovala, a že Americká psychiatrická asociace ji má zařazenou mezi duševní poruchy již od roku 1980. U nás je diagnóza patologického hráčství brána jako nemoc až od roku 1994, v souvislosti s přijetím desáté revize Mezinárodní klasifikace nemocí (srov. Kohout 2000, s. 73).

Patologické hráčství by se mělo odlišovat od hráčství a sázkařství. Lidé, kteří tyto činnosti provozují, z nich mají pocit vzrušení, anebo se tímto způsobem snaží získat peníze, avšak v krizové situaci by měli být s touto činností ukončit. Tím se liší od gamblerů, kteří nejsou schopni, i přes negativní důsledky svého počínání, s touto činností přestat, ačkoliv se o to mohou pokoušet. Dále by se patologické hráčství mělo odlišovat od nadměrného hráčství u manických pacientů a hráčství u sociopatických osob (srov. Nešpor 1999, s. 16).

1.2 Diagnostická kritéria patologického hráčství

Americká psychiatrická asociace vypracovala diagnostická kritéria, která definují patologické hráčství. Ve stručnosti lze říci, že postižený člověk se projevuje tím, že se často zaměstnává myšlenkami na hru, plánuje si opatření prostředků a uvažuje o následující hře. Pravidelně zvyšuje vklady, aby dosáhl patřičného vzrušení a po neúspěchu se vrací, aby prohrané peníze vyhrál zpět. Často se snaží s hraním přestat nebo začít touhu po hraní ovládat, avšak neúspěšně. Při těchto pokusech se hrou přestat pociťuje podráždění a neklid. Hazardní hry tento člověk používá jako prostředek k útěku od reality, osobních problémů, anebo špatných nálad jako např. pocitu viny, bezmoci, úzkosti atp.. Často lže svému okolí, aby zakryl rozsah svého hráčství, anebo se snaží od svého okolí získat nějaké peníze na hru, ohrožuje tedy svoje osobní vztahy, zaměstnání, vzdělání či kariéru (srov. Nešpor 1999, s. 16-17).

1.3 Vznik a stádia gamblerství

Podobně jako řada jiných poruch a nemocí prochází chorobné hraní etapami vývoje. U gamblerství tak lze pozorovat tři stádia, kterými tato nemoc prochází. Stádium výher začíná nenápadným občasným hraním za účelem zahnat nudu nebo negativní emoce. Postupně je jedinec vtážen do hry a začíná snít o úspěchu a velké výhře. Celý proces někdy nešťastně urychlí právě ona „velká výhra“, po které hráč zatouží tento proces zopakovat a vyhrát ještě více. Bývá často silně optimistický a má růžové představy o svých schopnostech a možných ziscích, pro které ale nemá reálný základ. Začne hrát častěji, vkládá do hry stále větší vklady. Začne se uchylovat do ústraní, ke hře o samotě. Může okolí tvrdit, že vyhrál, ale nemusí to být pravda. Z tohoto stádia vedou pouze dvě cesty. První je, že hráč přestane hrát a „uzdraví“ se včas. Druhou variantou je, že v hraní pokračuje a „nemoc“ se tak rozvine do stádia prohrávání.

U tohoto stádia už většinou jde o patologické hráčství. Postižený myslí hlavně na hraní a s hrou samotnou už nedokáže přestat. Častěji prohrává a vkládá do hry postupně vyšší a vyšší částky s jediným cílem - získat prohrané peníze zpět. Během období proher se mohou vyskytovat pokusy hráčskou vášeň regulovat, anebo s hraním přestat. Jedním z důvodů může být i to, že hra bývá financována z vypůjčených peněz a hraní je jedinec nucen skrývat před rodinou i okolím. V jeho chování se postupně projevuje bezohlednost, na práci mu zůstává čím dál méně času a v rodině se začínou objevovat první vážné

problémy. V této fázi je rodinný život nešťastný a hráč, který dospěl do tohoto stádia, se stává podrážděným, neklidným a uzavírá se do sebe. Zanedbává svoje zdraví a přestává být schopen splácet dluhy. V takové situaci se může pokoušet získat prostředky ke hře i nezákonně. V tomto stádiu postižený ještě stále může odhalit problém, přestat s hraním a začít se uzdravovat. Častěji ale pokračuje dál v hazardní hře, protože ještě nepoznal úplné dno a není tedy schopen vyvodit pro sebe dostatečné ponaučení. Není schopen předvídat důsledky svého počínání.

V takovém okamžiku se vývoj nemoci posouvá do posledního stádia - stádia zoufalství. V tomto stádiu už postižený nekontroluje svoje chování a zpravidla přichází o svoji pověst hráče. Prostředky k hraní her se snaží získat i těmi nejzoufalejšími způsoby. Nezřídká se dopouští krádeží, podvodů a tak podobně. Pro gamblera je typické velké množství různě iracionálních pocitů. Více a více času tráví přemýšlením nebo fantaziemi o hře, stále prohrává. Jeho psychický stav se postupně zhoršuje. Má výčitky svědomí, propadá beznaději, lituje se a ostatním se snaží za své jednání omlouvat. Jenže výčitky svědomí, které nevedou k žádné zásadní změně, mu nepomáhají. Pokud gambler nehraje, je neklidný, rozrušený a jeho podráždění sílí. Tyto projevy jsou velmi podobné abstinenčním reakcím alkoholiků. Touha po uvolnění vnitřního napětí prostřednictvím hraní je stále silnější, neschopnost kontrolovat svoje chování je projevována tím, že nedokáže odolat možnosti, že by si mohl zahrát. V této fázi je už většina hráčů rozvedená, rozpadá se i jejich rodinné zázemí a začínají se psychicky hroutit. Přemýšlejí nad tím, jak utéct před následky svého jednání, není neobvyklé, že přemýšlejí například i o sebevraždě. Někteří z nich sebevražedné pokusy často už za sebou mají. V této fázi obvykle postižený propadá také alkoholu či jiným návykovým látkám, což jeho situaci ještě více zhoršuje. Upadá stále častěji do depresí a je čím dál více nešťastný. Poněkud paradoxní je, že teprve v tomto bodě se hráči mohou začít, vedle depresí a sebevražedných nálad, zabývat i myšlenkami na možnost léčby (srov. Nešpor 1999, s. 12-13).

Samotný proces propadání hazardním hrám je různě dlouhý, může se jednat o několik týdnů a měsíců, ale také o pár let. U mladých lidí je tento proces mnohem rychlejší. Hráč samotný nemusí projít všemi stádii, čím dříve si uvědomí rizika a přestane s hraním, tím jednodušší je pro něj najít cestu zpět a má větší naději, že se z těchto problémů dostane.

1.4 Léčba a pomoc patologickému hráči

Hráč, který se se svojí závislostí dostane do posledního stádia, je obvykle v beznadějně situaci. Pokud je v této fázi ještě obklopen pár blízkými lidmi, je pro něj nejlepší možností akceptovat myšlenku ústavní léčby. Samozřejmě, vše se odvíjí od konkrétního případu, pokud postiženému zbyla ještě nějaká rodina, je pro něj o dost snadnější se začlenit zpět do normálního života. Je důležité, aby si uvědomil svůj stav a léčbu, která je většinou nevyhnutelná, nevnímal jako trest, ale jako pomoc.

Dle Novotného studie v ČR dosáhl počet hospitalizovaných osob v roce 2007 s diagnózou patologického hráčství 785 pacientů (srov. Novotný 2008, s. 14–15). V současné době by, podle tohoto pozvolna stoupajícího trendu, mělo být těchto pacientů více jako 1000. Zde jsem ovšem narazil na bod, kde se zdroje dost liší, vzhledem k době vypracování Novotného zprávy, jsem nebyl schopen dohledat údaje z Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR, které užíval, avšak z údajů zprávy ÚZIS z roku 2012 jsem zjistil, že se počet hospitalizovaných pacientů s diagnózou patologického hráčství pohyboval v letech 2005 až 2011 v hrubém rozmezí 500–600 pacientů (srov. ÚZIS 2012, s. 6). To znamená, že nemohu potvrdit nárůst hospitalizovaných každým rokem, jak uvádí Novotný ve své práci.

Podobně jako u stádií vzniku gamblerství, se rozlišují také tři stadia uzdravování – stádium kritičnosti, znovuvytváření možností a stádium růstu. V těchto stádiích lze sledovat vývoj hráče od prvních kroků vyhledávání pomoci, přes uklidnění, upuštění od hry samotné až k návratu do normálního života, k zaměstnání a splácení dluhů (srov. Nešpor s. 13).

1.5 Rizikové skupiny

Před listopadem 1989 jsme se v ČR mohli s patologickými hráči setkat zřídka, protože většinou šlo o pacienty, jejichž hra (např. tolik oblíbené karty) byla kombinovaná s pravidelnou konzumací alkoholu. Nicméně, po roce 1989 se v ČR začali vyskytovat tzv. "čistí" patologičtí hráči, kteří měli jediný problém, a to hazardní hru (srov. Nešpor 1999, s. 8).

V ohrožení gamblerstvím je prakticky každý člověk, od nejmladších po nejstarší, tedy do jisté míry celá populace, existují však určité skupiny, které jsou k hráčství náchylnější. Mezi rizikové skupiny patří: mladiství, muži, profesionální hráči, nebezpečná

povolání, nezaměstnaní a ostatní problémové skupiny. Mladiství jsou považováni za jednu z nejzranitelnějších skupin, protože podléhají závislostem mnohem rychleji, než jiné skupiny. Muži jsou pravděpodobně nejrizikovější skupinou mezi dospělými, a to díky obecné tendenci vyhledávat rizikovější prostředí. Profesionální hráči se ocitají ve velkém riziku proto, že se jejich, zprvu výdělečná činnost, vzhledem k častému kontaktu se hrou může vyvinout v závislost. Dalšími ohroženými skupinami mohou být nezaměstnaní nebo lidé s nebezpečným povoláním, tedy ti, co pracují například jako obsluha v herně. Mezi ostatní problémové skupiny lidí lze zařadit například citově strádající či hyperaktivní děti, lidi v těžké životní situaci, ty co mají potíže s alkoholem, narušenými vztahy a tak podobně (srov. Nešpor 1999, s. 14-15).

1.6 Rizika a problémy spojené s gamblerským

Pro herní závislost je velmi příznačný rychlý vývoj, který zasahuje postupně všechny oblasti běžného života. Pro typického hráče je charakteristická lhostejnost vůči jeho sociálním a pracovním povinnostem, bezcitné jednání a ignorace pocitů druhých lidí. Na konci vývoje této závislosti bývá psychicky, fyzicky a finančně zruinovaný člověk, který zcela přichází o podporu rodiny a většinou také o svoji práci.

Dopad patologického hráčství na zdraví člověka přirovnávají američtí lékaři k závislosti na kokainu. V obou případech totiž shodně dochází k maximálnímu vypětí sil a následně k vyčerpání organismu. Stresem, vyčerpáním a chaotickým způsobem života, který vyplývá z gamblerského, je ohroženo srdce, mozek a cévní systém. Dlouhé hraní špatně působí na stravovací návyky, ohrožuje tedy žaludek, játra a ledviny. Může přetěžovat zrak a způsobovat bolesti hlavy, také působí nepříznivě na páteř, čili pohybové ústrojí. Hráč je v prostředí heren často vystaven zvýšenému riziku tělesných obtíží způsobených kouřením a požíváním alkoholu. Dnes již není tolik neobvyklé, že stres spojený s hrou vede některé hráče také k užívání jiných návykových látek (srov. Nešpor 1999, s. 18).

Na rodinu, kde se vyskytuje gambler, plně dopadá nejen tíha špatné finanční situace, ale také zhoršení mezilidských vztahů. Příslušníci rodiny jsou vystaveni neúměrnému tlaku zejména poté, co gambler přestane svoji situaci tajit, třeba v souvislosti s tím, že mu dojdou finanční prostředky.

Poslední rizikový faktor, který bych zde rád zmínil, je nepochybně kriminalita. Ze zprávy Vězeňské služby ČR vyplývá, že statistiky o počtech majetkových a jiných trestných činností, páchaných hazardními hráči, se u nás nevedou a nejsou tudíž k

dispozici. Ovšem Novotný ve své studii mmj. uvádí, že podle zahraničních zdrojů (z australských a švýcarských studií, jejichž bližší výsledky se mi nepodařilo dohledat) se jedná o 34 % až 60 % podíl. Z toho lze odvodit, že pokud potřeba patologického hráče získat finanční prostředky narůstá, mohla by právě tato tíseň být spouštěcím mechanismem minimálně v polovině případů spáchané trestné činnosti také u nás (srov. Novotný 2008, s. 18).

Vzhledem k výše uvedené zahraniční statistice a k obsahu zprávy Vězeňské služby ČR můžeme dále už jen spekulovat, zda se v blízké budoucnosti dočkáme zdokumentování takové statistiky v našich poměrech, a zda z ní příslušné orgány ČR budou schopny vyvodit důsledky, potažmo legislativně zamezit nárůstu počtu přestupků a kriminálních aktivit gamblerů.

Tímto bych zakončil část práce věnující se gamblerství a rizikům s ním spojených a přejdu k samotným hazardním hrám.

1.7 Formy hazardních her

Hazardní hry vytvářejí okolo postiženého jedince uzavřený kruh, ze kterého je jen obtížná cesta ven. Pro hazardní hru je typické, že si za peníze hráč koupí možnost výhry, mezi patologické hráče tak neřadíme sběratele aut či vášnivé čtenáře. Ačkoliv jim může koníček působit různé obtíže, nekupují si možnost výhry (srov. Nešpor 1999, s. 10). V následující části se budu zabývat jednotlivými formami hazardních her, se kterými se nejčastěji setkáváme (srov. tamtéž, s. 10-11). Ke každé formě uvedu stručnou doplňující informaci.

Hazardní a nehazardní automaty

Herní automaty můžeme rozdělit do dvou skupin: zábavních nebo výherních. U zábavních automatů si hráč kupuje čas a o hazardní hru tedy v tomto případě nejde. Zde je nutné podotknout, že tyto automaty sice neumožňují hazardní hru, ale mají svá rizika také. Zejména tím, že u nich mohou mladiství trávit hodiny času a zanedbávat tak svoje ostatní povinnosti, nevěnují potřebný čas vztahům, rodině a zaostávají i ve škole, jelikož místo času potřebného na studia hrají hry (srov. Nešpor 1999, s. 10). Dle mé osobní zkušenosti je rizikem také donedávna zcela opomíjený faktor násilí v těchto hrách, které mohou mít vliv na psychiku jedince. "Vedlejším" účinkem je také dopad na zdravotní a fyzický stav hráče.

Nové technické hry

Jsou to např. videoloterijní terminály (VLT), elektromechanické rulety, elektromechanické kostky, které jsou prakticky modernější formou výše uvedených her, nebo v případě VLT, novou formou hracích automatů, kde jediným rozdílem oproti "starým" automatům je ten, že hra není řízena zařízením, kde se hra provozuje, ale vzdáleným přístupem. Hráčovi nabízí široký výběr her a tím pádem i více možností v oblasti jackpotů a podobně. Systém je řízen z centrálního serveru, který má pod sebou síť těchto strojů, majitel má tak nepřetržitou kontrolu nad terminály nebo hrami a dle potřeby je může i na dálku upravovat.

Kasina

Kasina představují jakousi tepnu hazardu, lze totiž pozorovat, že největší nárůst počtu automatů nastal právě díky nim. (srov. Novotný 2008, s. 43). Vyskytují se převážně ve velkých městech a představují značné riziko, ačkoliv jsou pro širší vrstvy méně přitažlivá. Nabízejí totiž pokušení velké výhry, ale zároveň otvírají prostor pro rychlou a velkou prohru, která může hráčovi prakticky okamžitě způsobit závažné potíže (srov. Nešpor 1999, s. 10). Kasino lze odlišit od ostatních prostor s hazardními hrami podle toho, že do něj není povolen přístup osobám mladším 18 let (s výjimkou několika států) a hraje se v nich pomocí žetonů, zakoupených předem.

Sportovní sázky

Jedná se o různé sázky na výsledky sportovních utkání, např. výsledky fotbalového utkání, hokeje a podobně. Dle mého názoru je toto nejběžnější forma setkání se s hazardními hrami. V rodině a příbuzenstvu žádný případ hráče rulety či herních automatů, ani sázkaře nemám, ale v povědomí si vybavuji poměrně dost případů, kdy si ten či onen známý šel vsadit na fotbalové utkání nebo výsledky světového šampionátu.

Karetní hry

Karetní hry mají dlouhou historii původem z dvanáctého století a pocházejí z Číny. Karetní hry jsou nebezpečné hlavně v tom, že se v nich velmi často kombinuje alkohol s hrou, a tak hráč může postrádat zdravý úsudek. Ne každá karetní hra je hazardní, nicméně hazardní karetní hry jsou hojně rozšířeny. Zde je důležité co nejdříve přestat jak se hrou, tak s alkoholem, hráč má totiž tendenci prohru zapít a z "nevinné" karetní hry se později stane velice nebezpečná kombinace (srov. Nešpor 1999, s. 11).

Ostatní druhy

Výčet druhů hazardních her snad nebude nikdy úplný, může sem patřit totiž jakákoliv hra, kde se hraje o peníze. Patologickým hráčům je silně doporučováno, aby se vyhýbali všemu, co, byť jen vzdáleně, připomíná jakoukoliv formu hazardní hry (srov. Nešpor 1999, s. 11).

Dle mého názoru je dost rozšířená podoba hraní hazardních her doma, přes internet. Podle údajů ze statistik, vlastní internet již něco přes polovinu populace ČR, často se setkávám s vrstevníky, kteří přijdou s hrami na internetu prakticky denně do styku. Také já sám hraji hry na počítači. Nehraji kvůli hazardu, ale spíš pro uvolnění a relaxaci. Nicméně vím, že dostat se k hraní pokeru přes internet je otázkou pár kliknutí, pomocí elektronického účtu vsadíte peníze stejně, jako v reálném kasinu.

1.8 Prevence hazardního hráčství

Problematika hazardního hráčství je u nás monitorována pouze sporadicky, tudíž jsou ztíženy jakékoliv odhady, jak se situace bude pravděpodobně nadále vyvíjet. Nedá se rozhodně říct, že je hazard na ústupu, spíše naopak. Je taky důležité brát v potaz, že potíže, které způsobují hazardní hry, mají blízko k problémům spjatým s alkoholem či drogami (srov. Nešpor 1994, s. 96). Kdyby se jednalo o jednoduchou problematiku, stačilo by herny ignorovat a bylo by po problému, ale není tomu tak. V souvislosti s tím bychom si měli uvědomit, že každý z nás může udělat něco pro prevenci problémů s hazardními hrami, od jednotlivce po společnost. Proto se pokusím v následujících větách nastínit, za pomoci myšlenek a úvah z Nešporovy knihy, co by mohl kdokoliv z nás udělat pro prevenci hazardu.

Co může udělat jednotlivec?

Hlavně sám nesmí hrát. Může pomáhat ostatním vhodnou osvětou, upozorňovat své okolí na hazard a chránit je před hazardním hraním. Vždycky je tu možnost, že hráč radu přicházející v pravý okamžik vyslechne raději, než když je odkazován na někoho neurčitého, neznámého (srov. Nešpor 1994, s. 96).

Co mohou udělat rodiče?

Rodičům se nabízí hned několik možností, které jsou dány hlavně jejich sociálním postavením a vedoucí rolí v rodině. Do jisté míry jde o podobné kroky, které bývají

doporučovány jako prevence u obtíží způsobených alkoholem a drogami. Postup a zásady lze shrnout do následujících bodů:

1. Získejte důvěru dítěte, naučte se naslouchat tomu, co říká, věnujte mu potřebný čas.
2. Opatřete si o hazardní hře informace, abyste o ní mohli s dítětem zasvěceně hovořit. Vyberte si k takové debatě vhodný okamžik.
3. Předcházejte tomu, aby se dítě nudilo. Zaměstnejte ho v rodině, zaplňte jeho volný čas vhodnými a příjemnými aktivitami.
4. Stanovte a prosazujte zdravá pravidla. Základním pravidlem pro nezletilé je: Nikdy a za žádných okolností žádná hazardní hra. Za porušení pravidla by měly následovat přiměřené a předvídatelné sankce, např. krácení kapesného.
5. Buďte pro dítě dobrým vzorem. Dítě vycítí, že i pro vás mají peníze, které jste si poctivě vydělali větší cenu, než kdybyste je někde našli nebo vyhráli. Pokud hazardní hru sami neprovozujete, je to výborné. Samo o sobě to ještě dítě zcela nechrání, protože je vystavováno i dalším vlivům, ale omezuje to pravděpodobnost bezprostřední zkušenosti.
6. Dítě by mělo vědět, že určité věci prostě musí umět odmítnout. Mezi ně patří i pozvání k hazardní hře.
7. Chraňte dítě před nevhodnou společností mimo jiné i tím, že mu najdete vhodné přátele a kvalitní záliby.
8. Posilujte zdravé sebevědomí dítěte.
9. Podle potřeby spolupracujte i s dalšími dospělými, školou, případně odborníky.

(Nešpor 1994, s. 96-97).

Co může udělat škola?

Škola může prosazovat zákaz jakýchkoliv hazardních her přímo ve školní budově a jejím okolí. Prevencí ohledně problémů hazardních her se škola může zasadit o výchovu v rámci zdravého způsobu života, může také užívat nejúčinnějších variant, tzv. „peer programů“, kde jsou děti a dospívající poučeni těmi připravenějšími z řad vrstevníků. Také může formovat různé alternativní programy, zde ovšem záleží na individuálních potřebách dětí a dospívajících (srov. Nešpor 1994, s. 98)

Co může udělat zaměstnavatel?

Zaměstnavatel by měl především podporovat zdravý životní styl. Zaměstnanec hráč je totiž pro zaměstnavatele přítěží a je, zcela logicky, nežádoucí, protože může poškodit pověst firmy a může způsobit ekonomické potíže (srov. tamtéž).

Co mohou udělat provozovatelé hazardních her?

Především by měli striktně prosazovat a kontrolovat zákonem stanovenou věkovou hranici hráčů, tedy 18 let. Dále by žádný jejich zaměstnanec neměl sám o sobě být patologickým hráčem. Podnik by měl patologické hráče rozpoznávat a doporučovat jim léčbu. Patologičtí hráči mohou totiž podniku přinést více potíží než užitku (srov. tamtéž). Nicméně je asi zřejmé, že představa provozovatelů, snažících se o prevenci hazardu, je silně iluzorní, jelikož peníze pro ně budou takřka jistě "až na prvním místě". Pokud by se výše uvedené stalo realitou a provozovatelé skutečně něco začali pro věc dělat, nezbyvalo by mi nic než zajásat, že jednou zase zvítězilo dobro nad zlem.

Co mohou udělat sdělovací prostředky?

Média by měla dát větší prostor debatám ohledně hazardního hraní a mohla by nabízet lidem postupy nebo inspirace, jak mu předcházet. Mohou nabídnout jiné alternativy trávení volného času, měla by poukazovat na lidi, kteří žijí zdravým životním stylem a mají odpovídající kvalitní druhy zálib. V médiích by se neměla vyskytovat reklama na hazardní hry (srov. tamtéž , s. 98–99).

Rád bych zde dodal, že média vnímám jako jeden z nejvlivnějších prvků na společnost. Domnívám se, že pokud by se problém s hazardem dostatečně medializoval, výrazně by to pomohlo prevenci hazardu.

Co může udělat společnost?

Společnost může prosazovat prevenci gamblersství skrze zákony a různá omezení. V ČR je k tomu však nedostatek vůle, a tak je prosazování zákonů a těchto omezení zcela nedostatečné. Jak jsem již uvedl výše, mám za to, že by zde pomohla medializace problému. Je důležité, aby se problém hazardu dostal více do obecného povědomí společnosti. Potom by, doufejme, prosazování prevence gamblingu dosáhlo lepší úrovně, než na jaké je. Tímto faktem se zabývám v druhé části své práce, která následuje.

2. Uchopení regulace hazardních her v české legislativě

2.1 Úvod do problematiky

V této části své práce se budu zabývat uchopením regulace hazardních her v České republice. Rád bych podotkl, že pokud se na problematiku dívám jako "obyčejný člověk", tak na mě situace u nás působí velmi rozporuplně. Mám dojem, že na to, jak je situace vážná, jí není věnováno tolik pozornosti, jakou by si nepochybně zasloužila. Například ze strany médií, což jsem zmínil již dříve. Pro průměrného občana je situace značně nepřehledná.

Trh loterií v ČR od roku 1990 stále roste, zvyšuje se objem vsazených peněz a provozovatelů her přibývá. Nemálo k dané situaci přispívá vývoj moderních technologií. Internet a nové mobilní technologie jen umocňují postup a vývoj hazardního hraní v naší zemi (srov. Novotný 2008, s. 4).

Jediná rozsáhlejší souvislá práce na téma problematiky hazardních her byla vypracována senátorem Josefem Novotným v roce 2008 – "Studie hazardních her v České republice a navrhované změny". Navazovala na jeho předchozí podobnou práci "Navrhované změny v provozování hazardních her v České republice", vypracovanou v květnu 2007. Práce z roku 2008 se stala terčem kritiky, ale i souhlasných reakcí. Například společnost Sazka, a.s. reagovala prostřednictvím svého tiskového mluvčího, pana Zikmunda, zasláním práce "Komentáře k materiálu senátora Josefa Novotného". Společnost se zde s některými body jeho práce ztotožňuje, avšak s jinými je naprosto v rozporu.

Druhá práce zabývající se gamblerstvím "Patologické hráčství: Souhrn faktů a aktuální situace v České republice" vznikla v roce 2011 pod hlavičkou nadace Esentia. Studii vypracoval výkonný ředitel nadace Petr Verosta. Jelikož pan Verosta dříve radikálně bojoval za zrušení výherních automatů, avšak teď s hazardními společnostmi spolupracuje, stal se pochopitelně terčem kritiky. Verostově studii je vytýkán fakt, že například v dřívějších pracích zmiňoval 5% gamblerů, v této studii ovšem zmiňuje 0,8% gamblerů. Spekuluje se, že za jeho prací stojí pochybné financování od hazardních společností (srov. zpravy.ihned 2012, [online]).

2.2 Historie legislativy upravující hazard v ČR

Po listopadu 1989 se v ČR událo mnoho změn a tyto porevoluční změny s sebou přinesly, mimo jiné, také akceptování západního stylu života a samosprávy. Úředníci vcelku ochotně povolovali herní přístroje z důvodu snadných příjmů do státní pokladny.

Jako jeden z prvních porevolučních zákonů vznikl zákon číslo 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách (loterijní zákon), mimo něj dopadají na provozování hazardních her také příslušná ustanovení zákona číslo 565/1990 Sb., o místních poplatcích, zákona 634/2004 Sb., o správních poplatcích a zákona číslo 500/2004 Sb., správní řád. Všechny uvedené předpisy byly několikrát novelizovány, avšak jak poukazuje Novotný, samotný loterijní zákon ve své herní části nebyl nijak výrazně novelizován, kromě novely 149/1998 Sb., kde je umožněno obcím, aby pomocí vydání obecně závazné vyhlášky (OZV) omezily provoz výherních hracích přístrojů (VHP) na svém území. Zároveň ovšem bylo obcím umožněno, aby z provozování VHP získaly vyšší příjem (srov. Novotný 2008, s. 5–6).

Právní úprava, od doby Novotného studie, umožňuje provozování hazardních her pouze právnické osobě, se sídlem na území České republiky. Povolení tedy nelze vydat ani tuzemské právnické osobě se zahraniční majetkovou účastí, ani právnické osobě, ve které má tato společnost majetkovou účast. Výjimka je povolena pouze u sázkových her v kasinech.

2.3 Problémy s legislativou

Českým vládám se dlouhodobě nedaří prosazovat legislativní změny, které by reagovaly na aktuální vývoj hazardu a nových technologií v této oblasti. Jak poukazuje Novotný, s využitím výjimky definované v § 50, odst. 3 loterijního zákona, jsou Ministerstvem financí povolovány nové technické hry jako elektronické rulety a kostky nebo videoloterní terminály i do míst, kde by nemohly být dle zákona umístěny ani výherní hrací přístroje jako například pizzerie, cukrárny a obchodní domy (srov. Novotný 2008, s. 6).

Mezitím, co klasické výherní hrací přístroje dodržují různé částky na jednu hru, u nových her je výše sázek neomezená. Dříve tedy hráč nebyl s to prohrát výplatu na VHP dříve jak za deset hodin, avšak na novém terminálu to není problém za několik desítek minut. Provozovatelé hazardních her celý zákon pomocí znaleckých posudků obešli a na

Ministerstvu financí prosadili, že loterijní zákon se na nové technické hry nevztahuje. Mezi prvními, kdo si videoloterní terminály prosadil, byla v roce 2003 Sazka a.s.. Zajistila si právní výklad s odborným posudkem, že terminál není VHP, proto se na něj loterijní zákon nevztahuje. Ministerstvo financí tedy pro jejich provoz může stanovit libovolné podmínky a mělo se jednat na několik let o jediný centrální interaktivní videoloterní systém (IVT). Samozřejmě, že tohoto průlomů využily i ostatní firmy. V současné době vlastní licenci 23 firem a provozují 56 podobných "centrálních systémů". Jsou již také známy případy, kdy centrální systém funguje v jednom městě, či dokonce v jediné herně (srov. Novotný 2008, s. 6–7).

Stanovišť s novými technickými hrami rychle přibývá, k roku 2008 Novotný ve své zprávě uvádí, že je jich více jak 15 tisíc. Dále také uvádí, že rostou výrazně počty IVT, v období 2005 až 2008 se jejich počet zdesetinásobil a z uvedených 15 tisíc stanovišť technických her obsazují interaktivní videoloterijní systémy zhruba 13.400, zbylá místa zabírají elektronické rulety, kostky atd.. Vláda se již v roce 2005 pokusila reagovat a předložila Poslanecké sněmovně novelu loterijního zákona, která by řešila nastřádané problémy, avšak poslanci projednání zákona vůbec neumožnili. V roce 2006 předložila novelu loterijního zákona skupina senátorů, tato novela upravovala režim kasin, obcím umožňovala vedle regulace VHP také regulovat nové technické hry a spolu s odstraněním některých daňových úlev měla přinést peníze do státního rozpočtu. Díky tlaku loterijních společností byla novela ve druhém čtení zamítnuta. Senát ovšem vyzval vládu, aby urychleně připravila legislativní úpravy, směřující k regulaci hazardu. Ministerstvo financí tedy celý rok 2007 zpracovávalo nový Herní zákon, který ale vláda v prosinci 2007 na svém zasedání neschválila. V dubnu 2008 skupina senátorů předložila novelu zákona, který operativně řešil většinu nahromaděných potíží. Novela měla obcím dát větší prostor a pravomoce při regulaci hazardních her, avšak byla rovněž zamítnuta (srov. Novotný 2008, s. 7).

K roku 2008 působilo na trhu přibližně 600 firem, které vlastnily povolení a momentálně existuje několik desítek firem, které provozují hraní bez povolení, většinou přes internet. Novotný poukazuje na to, že v ČR došlo k ojedinělému rozmachu hazardních her. Rozsáhlá nabídka a velká konkurence vygenerovaly další rozšíření nabídky. Hazardní hry byly v roce 2008 provozovány na 39 tisících hracích míst a na jeden hrací přístroj, kterých bylo v uvedeném roce zhruba 60 tisíc kusů, připadalo 170 obyvatel. Pro srovnání - v SRN to je 500 obyvatel na jeden hrací přístroj a ve Francii dokonce 18 tisíc obyvatel! V návaznosti na dostupnost a rozšiřování nabídky hazardních her od roku 1990 zájem

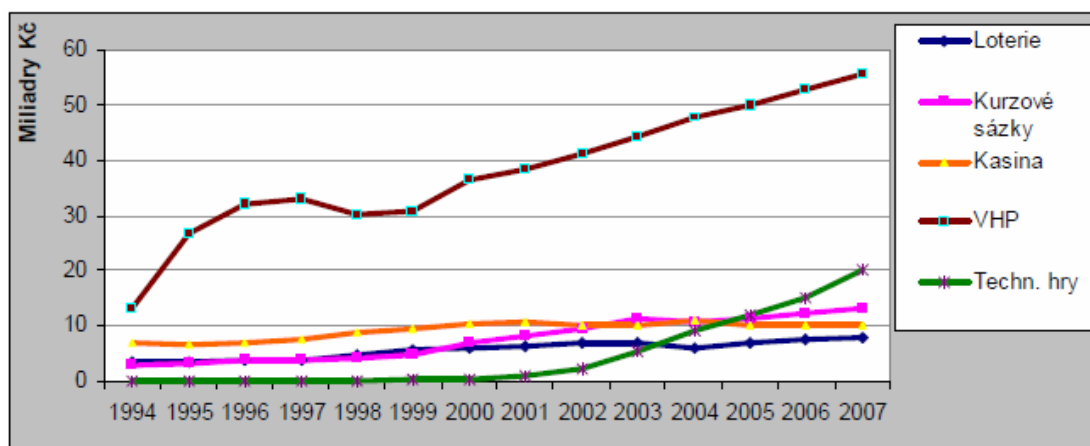
obyvatelstva o sázení stále roste. Roku 2007 dosáhl, podle Novotného, objem vsazených peněz 107 miliard korun a dlouhodobě roste průměrně o 10% ročně (srov. Novotný 2008, s. 11).

Ze statistik ministerstva financí jsem dohledal, že roku 2008 byl objem vsazených peněz 128,5 miliardy korun a do roku 2011 tato částka jen velmi mírně poklesla, na necelých 127 miliard korun (srov. mfc, [online]).

2.4 Vývoj struktury hazardních her

Kasina a výherní hrací přístroje byly v druhé polovině devadesátých let doplněny o nové, moderní typy technických her. Ty mají nejvyšší tempo kvantitativního růstu ze všech hazardních her. Od roku 1994 do roku 2007, jak uvádí Novotný, všechny hry zaznamenávaly neustálý početní nárůst, jak je to patrné z obrázku č. 1. Tento nárůst je podle Novotného způsoben benevolentní legislativou České republiky, značnou konkurencí a nezájmem politiků tuto situaci řešit (srov. Novotný 2008, s. 13).

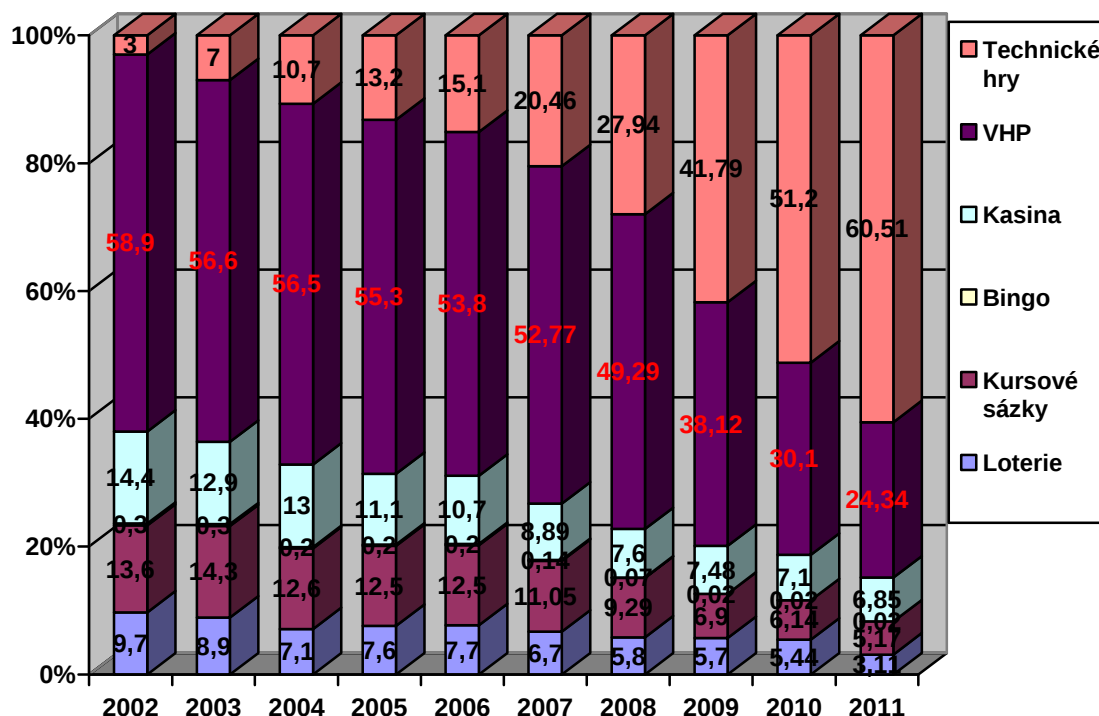
Obr. 1 Vývoj objemu finančních prostředků vsazených do jednotlivých druhů hazardních her v letech 1994 až 2007 (převzato z Novotný 2008, s. 13)

Dle mého názoru můžeme za určitý zlomový bod považovat více dostupný internet a moderní technologie po roce 2000, kdy jsem i já sám začal registrovat "nástup" internetu, který jsem v té době začal vídat stále častěji u svých kamarádů. Tento vývoj je tedy naprosto logický, protože s novými technologiemi přijdou i nové způsoby rozvoje hazardního trhu, na obrázku č.1 je přímo ukázkově vidět nárůst počtu výherních hracích přístrojů až do roku 2007 a jejich momentální dominance. Jak ale zjišťujeme z grafu na obrázku č.2, VHP postupně ustupují technickým hrám.

Podle statistik Ministerstva financí jsem vypracoval graf, na kterém můžeme vidět stupňující se trend nových technických her, které začaly, zhruba od roku 2009, "vytlačovat" ostatní druhy hazardních her. Počínaje rokem 2007 se jednalo o nárůst podílu zhruba o 10% ročně a roku 2011 tak dosáhly cca 60% podílu na vložených částkách do hazardu.

Obr. 2 Vývoj podílu jednotlivých her na vložených částkách v letech 2002–2011

U dvou nejrozšířenějších druhů her, tedy VHP a technických her, si vložené částky do hazardu, technicky vzato, pouze „vyměnily místo“, jak je vidět na výše uvedeném obrázku. V roce 2007 bylo do výherních hracích přístrojů vloženo 57 miliard korun a do nových technických her 22 miliard korun. Zatímco v roce 2011 bylo do VHP vloženo necelých 31 miliard korun, do technických her to bylo již 76 miliard korun (srov. mfc, [online]).

2.5 Vývoj hazardních her

2.5.1 Výherní hrací přístroje

Novotný ve své studii uváděl, že úsek VHP měl na hazardním trhu dlouhodobě nejvyšší podíl, což do roku 2008 také platilo (srov. obr. č.2). V roce 2007 se herny

nacházely v 3.052 městech a obcích v ČR. Povolení provozovat mělo celkem 450 subjektů, které měly v provozu více jak 60 tisíc kusů výherních hracích přístrojů, tedy v přepočtu jeden VHP na 170 obyvatel (srov. Novotný 2008, s. 43).

V roce 2011 jsou výherní hrací přístroje odsunuty na druhou pozici. Povolení provozovat VHP mělo 382 provozovatelů a hry povolované Ministerstvem financí provozovalo 127 provozovatelů, celkem tedy 509 subjektů s povolením (srov. mfc, [online]).

Matěj Hollan, předseda občanského sdružení Brnění uvádí, že Ministerstvo financí povolilo 70 tisíc přístrojů a spolu s přístroji, které povolily obce, je to zhruba 110 až 120 tisíc přístrojů. Koncentrace je největší ve velkých městech a podle mapy, které si sdružení vyžádalo od Ministerstva financí, se koncentrace pohybuje zhruba mezi 60 až 80 lidmi na jeden automat. Rekord drží České Velenice na hranici s Rakouskem, kde je 13,5 lidí na jeden automat (srov. rozhlas.cz 2012, [online]).

2.5.2 Nové technické hry

Do této kategorie řadíme různé typy hazardních her. Mezi nejvíce rozšířené typy patří elektromechanické rulety, elektromechanické kostky, on-line videoloterijní terminály, sázkové hry po telefonu a televizní online sázení (srov. Novotný 2008, s. 43–44).

Technická zařízení obsluhovaná přímo sázejícími jsou nejvíce se rozvíjejícím prvkem. V roce 2008 v porovnání s rokem 35-krát (viz. obr. č. 1 výše). Objem vsazených financí tak předstihl kasina i kursové sázky (srov. Novotný 2008, s. 44). V roce 2010 byl objem vsazených prostředků do nových technických her takový, že pouze součet zbývajících druhů hazardních her se mu zhruba rovnal. V roce 2011 už měly technické hry na svém vrubu 60% celkových vsazených prostředků. V této oblasti jsou hlavním „tažným koněm“ IVT.

Videoloterní terminálové systémy představují značnou investici, od několika milionů korun (investice do centrálního počítače a několika stanovišť s přístroji po 300 tisících korunách, ve vlastních hernách v jednom městě) až do 50 milionů korun, kdy centrální systém obsluhuje celou republiku a má i mnohonásobné zálohování. Tyto terminály prosadila Sazka, a.s. jako politickou kompenzaci za neprofinancování Sazka Arény státem. Povolení jí bylo vydáno na dobu neurčitou, tak jako u klasických sběrných míst Sazky, které mají dlouholetou tradici a jsou také povoleny na neurčito. Podobně se později muselo postupovat u dalších 23 společností (srov. Novotný 2008, s. 44). Sazku to ale nezachránilo, dostala se do značných dluhů a 27. 5. 2011 byl na ni vypsán konkurz. Po

mnoha peripetiích, týkajících se vedení společnosti, jejího majetku a podnikání, se ke konci roku 2012 kompletním majitelem Sazky a. s. stala společnost KKCG v čele s miliardářem Karlem Komárkem.

2.5.3 Internetové hraní

Hraní přes internet není v ČR povoleno, přesto jej však podle Novotného provozuje nejméně 14 společností v českém jazyce, na internetu je přístupno denně 1.700 virtuálních kasin a heren. Podle průzkumu, který si v roce 2006 nechala vypracovat on-line sázková kancelář Betandwin, vyplývá, že cca 4% Čechů jsou zaregistrována u internetových sázkových firem. Existuje podezření, že za těmito provozovateli, zaregistrovanými v daňových rájích, stojí v několika případech také české firmy. Vzhledem k nemožnosti kontroly hraní mladistvých, prudce rostoucímu obratu a nulovému zdanění je znepokojeno Ministerstvo financí, které se snaží přesvědčit soukromé banky, aby souhlasily, po americkém vzoru, se zákazem bankovních převodů pro tyto hry. Prudký nárůst znepokojuje také Sazku a další provozovatele. Jak uvádí Novotný, v době jeho studie se mohlo toto znepokojení stát příčinou toho, proč nakonec tyto firmy "připustily" novelizaci loterijního zákona, která v roce 2012 vešla v platnost, jak uvádím později, v kapitole 2.8. Hraní přes internet je značně nebezpečné už kvůli tomu, že se do něj stále častěji zapojují i ženy a děti (srov. Novotný 2008, s. 45).

2.5.4 Dětská herní centra

Od roku 2007 se součástí nemála obchodních center staly i dětské hrací koutky, kde jsou hrací automaty pro nejmenší. Od automatů pro dospělé se liší jenom tím, že děti hrají o pětikorunové žetony a výhrou jsou kupóny, které se později smění za hračku či podobnou odměnu. Psychologové se shodují, že se jedná o přípravu na důmyslnější hazardní přístroje (srov. Novotný 2008, s. 45).

2.6 Podmínky provozu hazardu

a) Řízení míry návratnosti

Řízení míry návratnosti je základní prvek při řízení nabídky, čím je vyšší míra návratnosti, tím je intenzivnější hraní hazardních her. Mezitím, co například ve Francii je pro loterie a sportovní sázení stanovena míra návratnosti v rozsahu 45% a 70%, v České republice je tato míra zvyšována Ministerstvem financí, to namísto zákonem uvedené výhernosti 20–50% povoluje provozovatelům hazardních her zvednout návratnost až na

70%. U některých typů výherních hracích přístrojů dokonce až na výhernost přes 90%. Taková pravděpodobnost výhry působí na hráče velmi návykově. Tím ovšem opatření působí naprosto opačně, proti zájmům státu (srov. Novotný 2008, s. 36–37). Provozovatelé hazardních her se tímto navýšením návratnosti sice dočasně ochuzují, avšak tím, že hráčovi opakovaně nabízí možnost vyhrát, podporují jeho další tendence hrát. Z dlouhodobého hlediska tedy provozovateli hry plynou menší částky peněz, zato však dlouhodobě. Oproti jednorázově zinkasované velké výhře, bez možnosti opakování, tak tento systém výrazně podporuje herní návykovost.

b) Povolení k provozu hazardních her vydávaná státy

Povolení je státem vydáváno po zvážení konkrétního případu, toto povolení může odpovídat přijatým procedurám, například pro provozování existujících hazardních her nebo nových hazardních her. Vydání tohoto povolení může být závislé na studiích dopadů. Novotný ve své práci uvádí, že v České republice studie dopadů hazardního hraní na obyvatele neexistují, a že Ministerstvo financí, Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo práce a sociálních věcí jejich vypracování nadále nechtějí iniciovat (srov. Novotný 2008, s. 37).

c) Využití zisků

Ve vyspělých státech jsou pravidla nastavena tak, že odvody ze zisků z provozu hazardních her jsou, v zájmu veřejnosti, rozdělovány na kulturu, sport, výzkum atd.. Takto získané částky jsou výsledkem řízení provozování hazardu, nikoliv motivací k němu. Umožňuje to všem občanům získat nějaký prospěch z činnosti, která je sice součástí lidské povahy, ale není žádoucí potřebou (srov. Novotný 2008, s. 37).

Toto transparentní navracení zisku do koloběhu nabývá různých forem, v závislosti na tradicích státu a zvoleném organizačním režimu. Francie toto vracení organizuje prostřednictvím regulace míry návratnosti pro patologické hráče a úprav odměny pro provozovatele hazardních her. Česká republika jde cestou opačnou. Dluhy, které si vytvořila největší loterijní společnost Sazka, a.s. svým hospodařením, se mají splatit masivním rozšířením hazardních her. Sazka tedy prosadila povolení centrálních videoloterních systémů, chtěla být jejich největším provozovatelem, ale svoji pozici neudržela. Z trhu jí vytlačují provozovatelé, kteří vydělávají na tom, že celé odvětví není pod kontrolou. Trh tedy neovládá Sazka, která si úlevy v povolování prolobovovala, ale jiní provozovatelé, kteří jej obsazují mnohem progresivnějším způsobem. Rozšíření hazardu

mělo původně údajně podpořit sport. Novotný uvádí, že tento záměr vyzněl v konečném důsledku zcela proti zájmům státu, protože výnosy, které sportovnímu svazu svojí činností automaty přinášejí, nevyváží to, co způsobí samotné hazardní hraní (srov. Novotný 2008, s. 37–38). V současnosti lze ovšem jen těžko hovořit o sportovních svazech, jelikož majitelem celé Sazky, jak jsem již zmínil, je společnost KKCG, a my o jejích plánech se Sazkou můžeme pouze spekulovat.

2.7 Odvody na veřejně prospěšné účely

Odvody z hazardních her představují celkem stabilní a nezanedbatelné finanční prostředky. Definice odvodu je upravena ustanovením § 4, odst. 2 loterijního zákona. Základem pro výpočet výše prostředků určených na veřejně prospěšné účely je „rozdíl, o který příjem provozovatele, tvořený všemi vsazenými částkami ze všech jím provozovaných her, převyšuje výhry vyplacené sázejícím, správní poplatky, místní poplatky a náklady státního dozoru, tzv. část výtěžku.“ Z takto vypočtené části výtěžku se pak na VPÚ každoročně odvádí částka stanovená dle příslušného pásma (viz tab. č.1), daného loterijním zákonem, to jest v rozmezí 6% až 20% (srov. Novotný 2008, s. 19-20).

Tab. 1 Sazba odvodu na VPÚ dle výše výtěžku (převzato z Novotný 2008, s. 20)

Výše rozdílu (v mil. Kč)	do 50	50 – 100	100 – 500	500 – 1 000	nad 1 000
Stanovené % odvodu	6 %	8 %	10 %	15 %	20 %

Odvod na VPÚ je často zdrojem daňových podvodů a korupce. Jeho základnu se provozovatelé hazardních her snaží snižovat umělým navyšováním výhernosti. Kromě části odvodů z VHP, které jsou příjmy obecních rozpočtů, je směřování těchto odvodů zcela na vůli loterijních společností, které se štěpením firem na dceřiné společnosti snaží dosáhnout nižšího pásma. Dle Novotného, který odkazuje na případ státního kontrolora z roku 2006, který povolil někdejšímu zaměstnavateli zřídit v Praze kasino, a přitom nebyl ani měsíc ve funkci (srov. hn.ihned.cz 2006, [online]), si tak firmy cíleným sponzoringem zajišťují veřejnou podporu svého podnikání, přispívají na kampaně politických stran a podporují tak korupci (srov. Novotný 2008, s. 20).

V roce 2006 bylo odvedeno na VPÚ 2,4 miliardy korun, roku 2007 bylo odvedeno 2,7 miliardy korun a v roce 2011 byla odvedená částka 3,46 miliardy korun (srov. mfc 2011, [online]).

2.7.1 Příjmy obcí

Pro provozovatele VHP začala, počínaje účinností novely zákona č. 149/1998 Sb., loterijního zákona, platit povinnost odvádět část výtěžku obci, která povolení k provozování VHP vydala. Do účinnosti tohoto zákona nebyla povinnost odvodu na VPÚ pro výherní hrací přístroje v zákoně upravena, uvedená novela z jedné strany vyslyšela obce, aby měly možnost na svém území VHP regulovat, na druhé straně zvýšením odvodů pro obce zajistil tento krok další rozvoj hraní a obce ztratily chuť výherní hrací přístroje potlačovat. Výše tohoto odvodu je závislá na přiznaných ekonomických výsledcích každého výherního hracího přístroje (srov. Novotný 2008, s. 41).

V roce 2005 získaly obce z těchto odvodů 550 milionů korun (srov. Novotný 2008, s. 41), v roce 2008 tyto příjmy dosáhly dokonce 1,3 miliardy a v roce 2011 příjmy razantně upadly na necelých 510 milionů korun (srov. mfc 2011, [online]). Tento úpadek si vysvětlují poklesem zájmu o VHP a zvyšováním podílu nových technických her na trhu, ze kterých výše odvodů velmi vzrůstá, ale které nesměřují do obecních pokladen.

Shrme-li situaci znamená to, že obce dostávají příjmy formou správních poplatků za vydaná povolení k provozu VHP, místní poplatek související se zahájením provozování VHP na konkrétním místě a část výtěžku na VPÚ, dle uvážení provozovatele hracích strojů. Obce, které se rozhodnou VHP na svém území regulovat se tak dostávají do situace, kdy se omezením výherních hracích přístrojů dobrovolně připraví o výše uvedené příjmy a Ministerstvo financí na uvolněná místa povolí mnohem nebezpečnější, nové technické hry, ze kterých obce žádný příjem nemají a ani je nemohou regulovat. Ministerstvo financí nevede žádný registr, kam by byly tyto nové hry umístěny, takže města a obce ani nemají přehled, o kolik financí tak přijdou. Ministerstvo povoluje nové technické hry na neomezenou dobu, obchází tím loterijní zákon a argumentuje tím, že důvod tohoto rozhodnutí je ten, že Sazka, která jako první povolení na terminály dostala, provozuje svoje herní místa také s povolením na neomezenou dobu, tím pádem další provozovatelé musí dostat stejnou výhodu (srov. Novotný 2008, s. 41–42).

Z výše uvedeného tedy odvozují, že obce jsou sevřeny do jakýchsi „kleští“, které jim, ani z jedné strany, neumožňují efektivně regulovat hazard na svém území. Pokud se

totiž rozhodnou dobrovolně se připravit o příjmy a regulovat VHP, Ministerstvo financí v takovém místě povolí nové technické hry, a tak obec přichází o možnost regulace hazardu a o příjmy. Celá tato situace mi přijde zcela absurdní.

2.7.2 Příjmy sportu

V roce 2005 odvedla Sazka na veřejně prospěšné účely prostředky ve výši 1,3 miliardy korun, ostatní společnosti odvedly na sport 257 milionů korun. Podíl Sazky ovšem na trhu klesá a zvyšování podílu Sazky tedy neroste tempem, jaký akcionáři očekávali. Sazka odvádí prostředky především občanským sdružením, které jsou činné v oblasti sportu a tělovýchovy, a tato sdružení jsou také jejími akcionáři (Český svaz tělesné výchovy, Česká obec sokolská, Česká asociace – Sport pro všechny, Autoklub ČR, Sdružení sportovních svazů ČR, Český olympijský výber, Český střelecký svaz, Asociace tělovýchovných jednot a sportovních a sportovních klubů ČR, Orel). Jmenovaná sdružení pak z přidělených částek financují sportovní akce dospělých i mládeže. Sazka odvádí ve skutečnosti na VPÚ vyšší částku, než stanoví 20% zákonná sazba, přičemž je v těžké finanční situaci. Také proto vstoupila na trh s novými produkty do oblastí, které jí dříve sportovní svazy, především z etických důvodů, nedovolily. Z těchto příčin, jak uvádí Novotný, se Sazka dříve nezapojila do provozování klasických, výherních hracích přístrojů, jenže díky prodělečné výstavbě Sazka Arény, byla nucena do Česka zavést jejich novou generaci, tzv. centrální videoloterní terminály, které mají na hráčskou závislost mnohem větší dopad (srov. Novotný 2008, s. 39–40).

V roce 2009 odvedla Sazka do sportu 863 milionů korun, což představuje 52,4% z celkové částky 1,763 miliardy korun, která byla do sportu odvedena v roce 2009. Jinak řečeno, opět tak odvedla do této oblasti nejvíce ze všech (srov. zpravy.e15 2010, [online]).

2.7.3 Postavení nadací

Systém vedení nadací je v ČR značně neprůhledný, nadace sice mají povinnost vypracovat výroční zprávy a tyto zprávy zveřejnit, ale není jim stanoven žádný postih za nesplnění této povinnosti. Proto většina nadací výroční zprávy nedělá a veřejnost se ani nedozví, kam peníze vlastně putují. Peníze z hazardu tak mnohdy dávají provozovatelé sami sobě, jiné nadace slouží k ovlivňování samospráv i státních úředníků, anebo, což je rovněž šokující, k rekreaci rodinných příslušníků. V roce 2005 bylo nadacím odvedeno 100 milionů korun, přičemž na školství, sociální oblast a zdravotnictví to bylo v průměru pouze 16,3 milionů korun (srov. Novotný 2008, s. 40–41).

Z údajů Ministerstva financí vyplývá, že se nadace těší značné oblibě, v roce 2006 jim bylo odvedeno necelých 59 milionů korun, ale už v roce 2010 to bylo 477 milionů korun. O rok později, tedy v roce 2011 odvod poklesl na "pouhých" 417 milionů korun. Pro srovnání, v roce 2011 bylo odvedeno do sociálního odvětví 184 milionů korun, do školství 46 milionů korun a do zdravotnictví 59 milionů korun (srov. mfcf, [online]).

2.7.4 Příjmy ostatních organizací

V této skupině jsou organizace kulturní, sociální, zdravotní a školské a od roku 2007 je zde zahrnutá také ekologie. Příjmy těchto organizací jsou oproti ostatním oblastem pouze zlomkem částek, jistý vzestup odvodů ale lze sledovat v sociální a kulturní oblasti, kde v roce 2011 bylo odvedeno 184 milionů korun sociálním organizacím a 251 milionů korun kulturním organizacím. Novotný vysvětluje tento fakt tak, že pro provozovatele hazardních her jsou tato zařízení méně atraktivní pro ovlivňování veřejného mínění. Přitom právě v sociální a zdravotní oblasti způsobuje hazard miliardové škody. (srov. Novotný 2008, s.42).

Novotný uvádí, že provozování hazardních her jak je České republiky legislativně nastaveno, je pro stát i obce nevýhodné. Dopady hazardních her lze odhadnout na 30 miliard korun ročně a výnos veřejných rozpočtů pro rok 2007 byl pouze ve výši 6 miliard korun. Vyvrací tím hlavní argument příznivců hazardu, že zpřísněním jeho provozování by do veřejných rozpočtů a sportu přišlo méně peněz (srov. Novotný 2008, s. 55).

2.8 Loterijní zákon v roce 2012

Od 1. ledna 2012 začala platit novela loterijního zákona, která byla výsledkem prací od roku 2008. Tato novela staví mimo zákon zahraniční sázkové kanceláře, které po internetu podnikají na českém trhu, resp. zakazuje provozovat hazardní hry společností, které nemají licenci Ministerstva financí. Navíc výslovně neumožňuje zahraničním sázkovým společnostem licenci získat, nepřímo tím nutí sázkové kanceláře, jejichž podnikání je založeno na internetu, založit zde v ČR kamennou pobočku. To je jednak proti obchodní strategii těchto firem a jednak to jde proti evropskému právu, které zaručuje volný pohyb kapitálu a služeb (srov. hazardni-hry, [online]).

Nový loterijní zákon taktéž zakazuje propagaci těchto zahraničních sázkových společností, to dopadá na zdejší sportovní kluby, které jsou sponzorovány zahraničními sázkovými kancelářemi a ztěžuje to obecně situaci financování sportu. Vyvolává to řadu obav a nejasností, jako například zda budou muset české televize rozmazávat loga

zahraničních sázkových kanceláří při sportovních přenosech, či zda-li na sebe oblečete něco s logem zahraniční sázkové kanceláře, budete za to pokutováni? Podle striktní dikce zákona to možné je (srov. hazardni-hry, [online]).

Další závažnou změnou, kterou loterijní zákon přináší, je zařazení pokeru mezi hazardní hry. V zásadě od začátku roku 2012 je možné organizovat hazardní hru pouze společností, která má od Ministerstva financí licenci, a pouze u těchto společností si hru lze legálně zahrát. Ovšem k dosažení licence je třeba mít kapitál 100 milionů korun, což vyřazuje z kola ven menší pokerové herny a taktéž hraní po internetu u zahraničních sázkovek. Pokud si opět striktně vyložíme zákon, hráč, který hraje z domova a připojí se k on-line hraní pokeru u zahraniční sázkové kanceláře, může být následně pokutován až do výše 10 milionů korun (srov. hazardni-hry, [online]).

Vláda novým loterijním zákonem sleduje cíl omezit "nelegální" sázení u zahraničních sázkových společností, které zde neodvádí žádné daně a také hodlá chránit mladistvé tím, že se hráči musí registrovat v kamenné pobočce. Zda-li se druhý cíl naplní je předmětem mnoha diskuzí, protože samozřejmě, peníze jsou vždy "až to první" o co jde (srov. hazardni-hry, [online]).

Snad nejzávažnější změnou je, že ze zákona "vypadla" věta, která znemožňovala povolení hazardních přístrojů v sousedství škol, školských zařízení, zařízení sociální a zdravotní péče, budov státních orgánů a církví. Hrací přístroje, které byly povoleny do konce roku 2011 v rozporu se zákonem, jsou ale stále ještě vystaveny možnosti postihu. Argumentem, proč zákonodárci odstranili jedinou plošnou regulaci, je to, že ji stejně nikdo nedodržoval (srov. mapyhazardu, [online]).

Rovněž Novotný se k novele loterijního zákona staví velmi negativně, poukazuje na to, že loterijní úprava je protiústavní, jelikož odporuje několika nálezům Ústavního soudu. Ten totiž dal opakovaně najevo, že obce mohou vyhláškami hazard na svém území zakázat a to jak u VHP, tak u loterijních videoterminálů. Zatím co staré výherní přístroje musí zmizet z obcí do roka, v případě terminálů, které povoluje MF ČR, na to mají provozovatelé roky tři. Novotný poukazuje na fakt, že to neřeší ani nový zákon, jelikož ten dává právo obcím rozhodovat pomocí tzv. závazných stanovisek, proti kterému se může provozovatel odvolat. Tak se možnost rozhodovat paradoxně vrací Ministerstvu financí, které může svoje povolení vydat i v rozporu s obecním závazným stanoviskem (srov. parlamentnilisty 2012, [online]).

2.9 Obrana proti hazardu

2.9.1 Města a obce

Města a obce, které pomocí svých vyhlášek regulovaly negativní dopad hazardu na veřejný pořádek, jsou za svůj přístup Ministerstvem financí trestány, když na uvolněná místa povoluje nové technické hry, ze kterých obce nemají příjmy. Do roku 2007 se tomuto města a obce bránily samostatně a nepřineslo to téměř žádný výsledek. V roce 2007 založila města Sdružení měst a obcí proti hazardu, pomocí kterého se chtějí bránit, ve spolupráci se Svazem měst a obcí. Zakládajícími členy sdružení jsou města Jičín, Aš, Bohumín, Děčín a Velké Meziříčí. (srov. Novotný 2008, s. 46). Postupem času se ke sdružení přidala města Blatná, Stříbro, Český Krumlov, Varnsdorf, Šternberk, Nová Role, Miletín, Nový Jičín, Domažlice a Votice (srov. mesta.obce 2009, [online]). Ohledně aktivit samotného Sdružení měst a obcí mne mrzí to, že nejsou transparentně dohledatelné. Jediné informace, které jsem byl schopen nalézt, se převážně týkaly detailů stran založení tohoto sdružení.

Novotný poukazuje na to, že města, která vyhláškami potlačila VHP, jsou v nezávaděníhodné situaci a při současné legislativě by musela od záměrů regulovat hazard ustoupit, protože by tím přišla o příjmy, náhradou dostanou totiž mnohem nebezpečnější IVT a své občany tím defacto poškodí. Společným postupem ve Sdružení měst a obcí proti hazardu, při koordinaci se Svazem měst a obcí, by měla města a obce prosadit zvýšení svých pravomocí k regulaci hazardu (srov. Novotný 2008, s. 52).

2.9.2 Občané

Dle mého názoru proti hazardu v České republice bojuje stále větší počet lidí seskupených v občanských sdruženích. Za nejvýraznější považuji občanské sdružení Brnění, dále také občanská hnutí Občané proti hazardu a Občané proti závislostem, které vytváří prostor pro veřejné diskuze, projekty a kampaně týkající se pomoci, prevence, monitorování hazardu a patologického hráčství.

Občanské sdružení Brnění také provozuje mapování hazardu a nabízí i další protihazardní aktivity. Mapy jsou k dispozici veřejnosti na www.MapyHazardu.cz. Sdružení se věnuje medializaci problémů s hazardem, vydalo manuál "Jak ve vaší obci regulovat hazard", poskytuje poradenství jak se zbavit hazardu a speciálně se zaměřuje na redukci hazardu v Brně (srov. mapyhazardu, [online]). Matěj Hollan, který je členem

Brnění, má také svůj blog <http://hollan.blog.respekt.ihned.cz>, kde se věnuje otázkám ohledně hazardu.

Zaujala mne zde reakce ze dne 31.7. 2012, na dopis od Sdružení provozovatelů centrálních loterijních systémů (SPELOS), kteří sdružení Brnění obviňují, že se, ve spolupráci s advokátem JUDr. Oršulou, podílí na spiknutí, jehož cílem je prostřednictvím zákazu videoloterijních terminálů získat ze státního rozpočtu miliardy. Občanské sdružení Brnění toto tvrzení samozřejmě tvrdě odmítá a v závěru reakce také zmiňuje, že tyto útoky jsou zcela běžné a protistrana často není schopna pochopit, že lidem také může "dokonce něco vadit", třeba například město plné heren (srov. obcaneproti hazardu.cz 2012, [online]).

3. Případová studie města Zábřeh na Moravě

3.1 Seznámení s městem

Zábřeh vznikl jako osada na levém břehu řeky Moravská Sázava, jejíž hlavní funkcí pravděpodobně bylo chránit brod přes řeku. První zmínku o Zábřehu lze nalézt na listině brněnského zemského sněmu z roku 1254. Od roku 1278 byl už Zábřeh městem. Dějiny města jsou spjaty se šlechtickými rody, které se v držení města střídaly až do počátku 17. století. Dlouhou stagnaci pro rozvoj města znamenala třicetiletá válka. Město se sice z pohrom rychle vzpamatovalo, ale už nedosáhlo své někdejší hospodářské a kulturní úrovně. To změnilo až zahájení provozu na železniční trati Severní Ferdinandovy dráhy v roce 1845, která vytvořila nové předpoklady pro to, aby se Zábřeh stal významným obchodně-průmyslovým centrem. Dnešní vzhled města byl dán požárem na konci 18. století, kdy oheň zničil skoro všechny domy, a tak musely být znovu postaveny. Charakteristický vzhled si Zábřeh uchoval až do poloviny 20. století, kdy byla na okrajích města vybudována nová panelová sídliště. Novostavby se nevyhnuly ani středu města (srov. Veselý 2009, [online]).

K 1.1.2012 je dle ČSÚ v Zábřehu 13 977 obyvatel a má katastrální výměr o rozloze 34,58 km². Město asi ničím extrémně vyjímečným nepřekvapí, centrum města je velmi aktivní, avšak na okraji najdeme i průmyslové zóny, které nijak pozitivně na návštěvníka působit nebudou. V posledních pár letech jsou městu viditelně ku prospěchu prováděné rekonstrukce domů, které letitou omšelost starší zástavby a nepěkný vzhled průmyslových oblastí pozvolna vyvažují. Už méně pozitivní je, že jsou do rekonstrukce zahrnuty i samotné herny.

3.2 Cíl a postup studie

Cílem mojí případové studie bylo zjistit, jak je hazard v Zábřehu rozšířen, určit kde se nalézají herny a kolik terminálů a hracích přístrojů mají zábřežští občané k dispozici. Zajímal jsem se o to, jak město nakládá s prostředky plynoucími z tohoto odvětví a jaká je skutečná situace ve vztahu k dosud zjištěným informacím, uvedeným ve druhé části práce.

Můj plán se zakládal na obecném vyhledání informací na internetu, abych si o problematice utvořil základní obraz. Na internetových stránkách města jsem měl možnost nahlédnout do všech vydání městského zpravodaje a prostudovat obsah jednotlivých vydání v posledních letech. Navštívil jsem městský úřad, abych zjistil nejen informace, které město o hazardu má, ale také to, kde se nachází herní místa s povoleným provozem hracích přístrojů. Následně jsem osobně obešel jednotlivé herny s cílem spočítat herní přístroje a alespoň obecně zjistit, jak jsou herny úspěšné. Následně jsem si určil, že na Ministerstvu financí zjistím přesný počet povolených videoloterijních terminálů ve městě, čímž bych se pokusil získat zpětnou vazbu. Jednalo se mi o to, zda se potvrdí či naopak vyvrátí reálná evidence počtu IVT v konfrontaci s mými výsledky.

3.3 Zjištění

Občanské sdružení Brnění na má svých mapách hazardu zachyceno pouze 11 zábřežských heren. Chybějící jsem ve svém seznamu označil hvězdičkou. Až na tři výjimky, Restauraci U Pěničků, motel U Kováře a hospodu U splavu, jsou místa s povolením k hazardním hrám soustředěna v centru města (viz obr. č. 3).

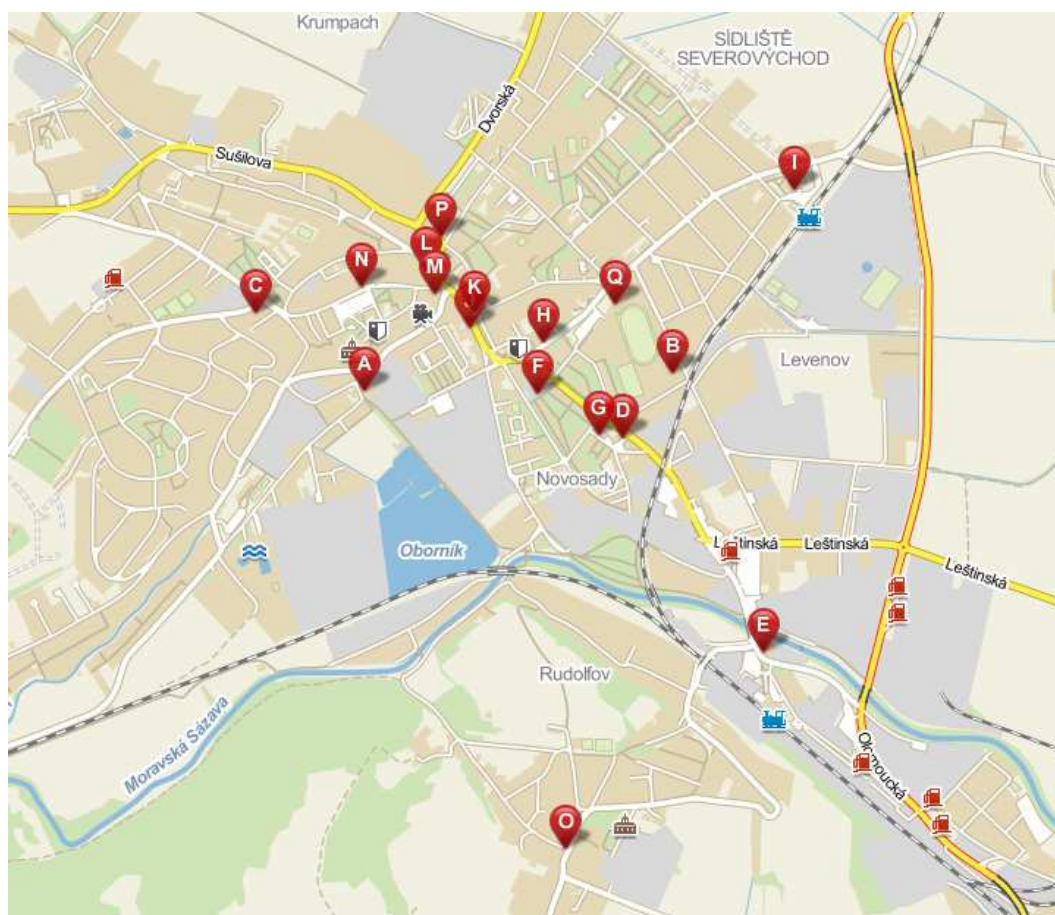
Zajímavostí je, že z jedenácti heren, zachycených na mapě občanského sdružení Brnění, by pouze tři herny byly v souladu se zákonem, který platil, než novela loterijního zákona v roce 2012 umožnila povolovat hazardní hry kdekoliv. Zbývající herny by byly v rozporu s původním zákonem, protože by se v jejich okolí nalézaly veřejné budovy jako kostel, finanční úřad, městský úřad, městská policie, gymnázium nebo hasiči. Nicméně pravdou je, že u základních škol herny nenalezneme.

Ve městě je obecně závaznou vyhláškou aktuálně určeno 17 míst, kde jsou povoleny hazardní hry (srov. meu.zabreh 2012, [online]):

- Herna TRAFO, Oborník 1A/2146 * (A)
- Herna BROADWAY, Třešňová 10/2156 * (B)
- Hospoda U Huberta, Komenského 17/95 * (C)
- Pivnice, Československé armády 14/931 * (D)
- U Splavu, Olomoucká 1A/2085 * (E)
- Herna Cézár, Československé armády 4b/2183 (F)
- Mexican Bowling EL PASO, Křížkovského 10/2186 (G)

- SPORT BAR, Postřelmovská 1/341 (H)
- Motel U Kováře, Postřelmovská 40/845 (I)
- Herna Admirál, Žižkova 45/340 (J)
- CADILAC, Kozinova č. 8/2001 (K)
- Herna U JACKA, Valová 1/278 (L)
- Herna La Pantera, Žižkova 8/238 (M)
- Herna-bar BROOKLYN, Masarykovo nám. 13/14 (N)
- Restaurace U Pěničků, Skalička 42/1760 (O)
- Pivnice Bastila – Herna, Dvorská 2/2079 (P)
- Pyramida, Postřelmovská 4a/2130 * (Q)

Obr. 3 Znáznornění lokace heren v Zábřehu na Moravě

Podle mapy hracích přístrojů z Ministerstva financí z roku 2008, byl počet herních zařízení ve městě 57 (srov. zpravy.ihned 2009, [online]). Bohužel, jsem nebyl schopen vypátrat, kolik bylo v roce 2008 povolených hracích míst, jelikož na městském úřadě jsem nebyl s to tuto informaci získat. Odpověď jsem nenašel ani při procházení

zpravodajských článků města, i když by neúčinná obecně závazná vyhláška měla být dostupná k nahlédnutí. Městský zpravodaj v tomto roce ji rovněž neobsahoval.

Momentálně je v Zábřehu, dle mého názoru, soustředěn nejvyšší počet fanoušků hazardních her do tří heren. Jsou jimi herna Cézar, Brooklyn a El Paso. Jelikož zde žiji, vnímám tuto situaci tzv. „z první ruky“. Město sice významně zredukovalo průběhem času výherní hrací přístroje, ale jak jsem zmiňoval již v podkapitole 2.7.1., zůstalo v sevření legislativy. Na základě telefonického rozhovoru s paní Pospíšilovou, která má na Městském úřadě v Zábřehu na starost správu místních poplatků a evidenci, včetně poplatků za VHP, jsem se dozvěděl, že výherní hrací přístroje jsou ve městě údajně pouze ve výše zmiňovaných třech hernách, a to v počtu „pár“ kusů. Ostatní přístroje byly nahrazeny videoloterními terminály, na které už město bohužel "nemá páku". Z ministerstva financí jsem bohužel nebyl s to sehnat aktuální počet povolených videoloterních terminálů. Dle předchozího telefonického kontaktu jsem byl vyrozuměn, že mám ministerstvo kontaktovat elektronicky se žádostí o příslušné informace a lhůta na odpověď ohledně těchto informací, je kvůli značnému vytížení ministerstva nejméně 14 dní. Bohužel, ani přes mé opakované úsilí, jsem žádnou odpověď od ministerstva nedostal a tak se musím spoléhat na jiné zdroje a počet terminálů a hracích přístrojů, které jsem sám spočítal.

Po prostudování informačních zpravodajů města v roce 2008-2012 jsem došel k názoru, že množství informací ohledně hazardu ve městě je naprosto nedostatečné. Zpravodaj se soustředí zejména na kulturní akce, obecné aktuální informace a velká část prostoru je věnována reklamě. V této souvislosti jsem několikrát narazil na reklamu herny El Paso. Považoval bych tedy za vhodné, kdyby byl ve zpravodaji vyčleněn nějaký, byť jednorázový, prostor k informacím o činnosti, které Městský úřad podniká v souvislosti s hernami, samozřejmě pouze informační formou. Nerad bych totiž, aby tato část byla obyvatelstvem následně pochopena jako propagace hazardních her ve městě.

Důkazem, že Zábřeh má z hazardu solidní příjmy, je zasedání z 20. února 2013, kde rozhodovali zastupitelé města Zábřeh o využití prostředků, které dostali z výherních hracích automatů a loterií navíc, díky změně loterijního zákona v roce 2012. Jedná se o částku 2,2 milionů korun. Milion korun bude směřováno na vybudování hřiště a sportoviště Na Výsluní. Město chce také doplnit herní prvky v ceně 100 tisíc korun na hřiště v místní části Hněvkov, 800 tisíc korun bude vloženo do sportu, jmenovitě jako příspěvek fotbalovému klubu Sulko Zábřeh, 200 tisíc korun obdrží Tělovýchovná jednota Sokol Zábřeh. Část peněz hodlají městští zastupitelé vložit do příspěvků a grantů z oblasti sportu, sociální služeb a kultury (srov. Zpravodaj 2013, s. 1).

3.4 Závěr studie

Z pohledu obsahu mé práce jde město Zábřeh svojí vlastní, vcelku nevýraznou cestou. S ohledem na informace, které jsem získal, si troufám říct, že v jeho případě nejsme svědky žádného zázraku herního byznysu, ani exploze gamblerství, natož přehnaně aktivní legislativní reflexe. Za čtyři roky, co tu bydlím, považuji Zábřeh za takové "město duchů", nevím jak to jinak přesněji vyjádřit, ale shoduji se na tom i se svými známými. Zábřeh má svoje vlastní problémy, jako každé jiné město, nicméně to vnímám tak, že tyto problémy, do kterých podle mne zapadají i herny, jednoduše nikdo neřeší. A když, tak jen na nejnutnější úrovni. Jinak si všichni žijí dál svými vlastními zájmy a potřebami. Domnívám se tedy, že sociologický výzkum, anebo hlubší proniknutí do problémů s hazardem je v Zábřehu velmi obtížným, ne-li nemožným úkolem.

Dle mých informací, jak jsem již uvedl, je počet obyvatel na jeden hrací přístroj vcelku podprůměrný. Hraní her mají obyvatelé spojeno spíše s popíjením alkoholu a vítají je jako aktivitu, která jim vyplňuje volný čas stejně, jako návštěva pohostinství nebo diskoték. Jedinými nepříjemnostmi, které tak okolí pociťuje, bývají občasné rušení nočního klidu a drobné přestupky proti občanskému soužití. Z toho je celkem srozumitelné, proč je dění ohledně problematiky hazardních her v našem městě nevýrazným tématem, a proto nepřitahuje zvláštní pozornost. Dokonce si troufám říci, že se tato situace nebude v dohledné době nijak zásadně měnit. Jediný údaj, který mne při mé práci vcelku překvapil, byl počet heren, které sídlí vedle veřejných institucí, i když novela zákona už tyto lokality nestaví mimo zákon. Také soustředění heren v centru města je vcelku výrazné, ale dá se předpokládat vzhledem k obchodní strategii heren. Peníze plynoucí z hazardu jsou zastupiteli Zábřehu vkládány do rozvoje města, aktuálně z velké části do oblasti sportu. Mrzí mne, že jsem nedostal možnost porovnat si své údaje o počtu videoloterijních terminálů informacemi z Ministerstva financí. Na příslušných místech jsem zcela postrádal ochotu komunikovat otevřeně a k věci. Když jsem sháněl naprosto základní informace, úředníci neměli čas a odkazovali mne jeden na druhého. zajímalo by mne jejich srovnání.

Závěr

Po roce 1989 se hazardní hraní v České republice začalo rozmáhat a náš stát zaujal k výherním automatům postoj, který může být vykládán jako velmi benevolentní pro tento druh podnikání. Právem tedy může být naše území považováno za ráj hazardu.

Cílem mé práce bylo seznámit čtenáře s pojmy gamblersství, hazardních her a jejich rizik a zjistit, jak je uchopena česká legislativa týkající se regulace hazardu. Dovoluji si tvrdit, že v naší společnosti zvítězila, po více jak dvaceti letech rozvoje země, touha po penězích a naši političtí představitelé se rozhodli ignorovat většinu problémů, vedoucích k ekonomickým a sociálním komplikacím. Legislativa v naší zemi, která by měla hazard cíleně regulovat, jej v mnoha ohledech naopak podporuje a politická ochota tyto problémy aktivně řešit je pouze okrajová. Když se objeví, stejně rychle i zanikne. Počet hracích přístrojů roste alarmujícím tempem a nic nenasvědčuje tomu, že by se situace měla změnit. Chybí zde dostatek motivace rozkrýt mnohé neprůhledné toky financí a vyřešit některé hlavní, až příliš okaté problémy.

Znepokojující je i naprostý nedostatek seriózních studií, které by státním institucím poskytly odrazovou plochu pro účinné řešení těchto otázek. Potřebná novela loterijního zákona spíš „přitopila“ pod pomyslným kotlem. Díky ní se vynořilo mnohem více problémů a otázek, než ve skutečnosti vyřešila. Hazardní hry se v současné době mohou provozovat kdekoliv a města a obce jsou v nezáviděníhodné situaci, kdy jim regulace hazardu přináší pouze negativa v podobě menších příjmů a zhoršení situace nahrazením starých automatů novějšími přístroji, které už nemohou regulovat.

Po shrnutí všech poznatků jsem dospěl k názoru, že prvním cílem by mělo být radikální snížení počtu herních přístrojů v celém našem státě. Místa by měla být důsledně kontrolována, aby bylo zabráněno nekalým praktikám a rozšiřování hazardu mezi nezletilými. Jako dobrý začátek potlačování hazardu bych viděl to, že by se obtíže s ním spojené začaly mnohem více medializovat, a tak by se informace o negativních dopadech dostaly více do povědomí veřejnosti. Snad by později vznikl i dostatečný tlak na politické činitele, aby se smutná a alarmující situace kolem heren v České republice mohla změnit.

Zatím jsme totiž pouze tichými svědky rozkvětu hazardu, podporovaného reklamami a lákavými nabídkami, vybízejícími ke hře.

Použité zdroje:

Nešpor, K. Hazardní hra jako nemoc, nakladatelství Aleny Krtilové, Ostrava 1994.

Nešpor, K. Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou, 2. vydání, Sportpropag, Praha 1999

NOVOTNÝ, J. 2008. Studie hazardních her v ČR a navrhované změny, Senát parlamentu ČR. [online]. [cit 2012-09-18]. Dostupné z www:
<<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Josef-Novotny-Studie-hazardnich-her.pdf>>

SAZKA, a. s. 1993. Komentáře k materiálu senátora Josefa Novotného (studie hazardních her v ČR), SAZKA, a. s. [online]. [cit 2012-09-18]. Dostupné z www:
<<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Sazka-komentare-k-materialu-senatora-Josefa-Novotneho.pdf>>

Ministerstvo financí ČR. 2012. Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her, MF ČR [online]. [cit 2012-12-09]. Dostupné z www:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/loterie_statistika_71280.html>

Ministerstvo financí ČR. 2012. Přehled vyúčtování prostředků na veřejně prospěšné účely, MF ČR [online]. [cit 2012-10-15]. Dostupné z www:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ver_prosp_projekty_72068.html>

Ministerstvo financí ČR. 2006. Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2000-2005, MF ČR [online]. [cit 2012-12-02]. Dostupné z www:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/loterie_statistika_25988.html>

Ministerstvo financí ČR. 2009. Přehled Map hracích zařízení v ČR - k 31.12. 2008, MF ČR [online]. [cit 2013-01-24]. Dostupné z www:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/loterie_48678.html?year=2008>

Ministerstvo financí ČR. 2012. Loterijní zákon - úplné znění s vyznačením změn, MF ČR [online]. [cit 2013-02-19]. Dostupné z www:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Loterie_UZ_pdf.pdf>

Ministerstvo financí ČR. 2011. Státní rozpočet ČR na rok 2011, MF ČR [online]. [cit 2013-02-07]. Dostupné z www:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakon_o_sr_59689.html>

Městský úřad Zábřeh, 2012. Obecně závazná vyhláška města Zábřeh č. 2/2012, MěÚ Zábřeh 2012 [online]. [cit 2012-12-02]. Dostupné z www: <<http://meu.zabreh.cz/mesto-zabreh/obecne-zavazne-vyhlaskey/10302-obecne-zavazne-vyhlaskey-/19547-ozv-c-12012-o-stanoveni-mist-na-nichz-mohou-byt-provozovany-sazkove-hry-a-loterie>>

Hazardni-Hry.eu, 2012. Článek: Nový loterijní zákon 2012 [online]. [cit 2012-12-21]. Dostupné z www: <<http://www.hazardni-hry.eu/novinky/2012/loterijni-zakon.html>>

Hazardni-Hry.eu, 2012. Článek: Zákon o hazardu narazil u evropské komise [online]. [cit 2012-12-21]. Dostupné z www: <<http://www.hazardni-hry.eu/novinky/2012/zakon-o-hazardu-narazil-u-evropske-komise.html>>

Hospodářské noviny, 2006. Článek: Státní kontrolor pomohl známým ke kasinu [online]. [cit 2012-12-22]. Dostupné z www: <<http://hn.ihned.cz/c1-19867320-statni-kontrolor-pomohl-znamym-ke-kasinu>>

Občané proti hazardu, 2012. Reakce o.s. Brnění a Občané proti hazardu na obvinění SPELOS [online]. [cit 2013-02-25]. Dostupné z www: <<http://www.obcaneprotihazardu.cz/download/reakce-Brneni-Spelos.pdf>>

Parlamentní listy, 2012. Článek: Připravovaný loterijní zákon má krýt velkou lumpárnu [online]. [cit 2013-03-05]. Dostupné z www: <<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Novotny-VV-Pripstavovany-loterijni-zakon-ma-kryt-velkou-lumparnu-218826>>

Zpravy.rozhlas.cz, 2012. Článek: V Česku je až 120 tisíc hracích automatů, ukazují mapy hazardu [online]. [cit 2012-12-21]. Dostupné z www: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/zprava/v-cesku-je-az-120-tisic-hracich-automatu-ukazuji-mapy-hazardu--1040694>

Mapyhazardu.cz, 2013. Mapy hazardu [online]. [cit 2013-01-08]. Dostupné z www: <http://www.mapyhazardu.cz>

Zpravy.ihned.cz, 2012. Článek: Hazard zase tolik nehrozí, zjistil expert. [online]. [cit 2012-12-28]. Dostupné z www: <http://zpravy.ihned.cz/c1-57387770-hazard-zase-tolik-nehrozi-zjistil-expert-a-dostal-1-7-milionu-od-loterii>

Zpravy.ihned.cz, 2012. Mapa center hazardu - animace. [online]. [cit 2011-12-05]. Dostupné z www: <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-33874720-stat-sestavil-mapu-hazardu-vime-kde-se-nejvic-toci-miliony-v-hernach>

Zpravy.E15.cz, 2010. Článek: Odvody z hazardu na veřejně prospěšné účely. [online]. [cit 2012-12-29]. Dostupné z www: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/odvody-z-hazardu-na-verejne-prospesne-ucely-dosahly-loni-3-361-miliardy-korun>

Ceskatelevize.cz, 2011. Článek: Na sport půjde více než 2 miliardy z loterijních odvodů [online]. [cit 2012-12-29]. Dostupné z www: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/152849-na-sport-pujde-vice-nez-2-miliardy-z-loterijnich-odvodu>

Zpravodaj města Zábřeh, 2008-2013. Databáze ke stažení. Dostupné z: <http://meu.zabreh.cz/informacni-servis/zpravodaj>

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2012. Péče o pacienty s diagnózou F63.0 2005–2011 [online]. [cit 2013-02-16]. Dostupné z www: <http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/patologicke-hracstvi>

Webové stránky města Zábřeh, 2013. Dostupné z: <http://meu.zabreh.cz>

Anotace

Příjmení a jméno autora: Hlobil Filip

Název katedry a fakulty: Katedra sociologie a andragogiky

Název práce: Herny - Legislativní hrátky a obecní zápasy

Počet znaků (včetně mezer): 76749

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 25

Klíčová slova: gambler, gamblerství, hra, kasino, loterijní zákon, města, obce, patologické hráčství, regulace hazardu, videoloterijní terminály, výherní hrací přístroj, závislost

Závěrečná bakalářská práce se zabývá vymezením pojmů gamblerství, hazardních her a jejich rizik. Legislativa, která má chránit populaci v naší zemi před závislosti na hazardu, je od roku 1989 stále nedostatečná. Práce také poskytuje rozlišení jednotlivých hazardních her a také udává možnosti prevence hazardu a umožňuje pohled do legislativní situace související s regulací hazardu v České republice, která je dlouhodobě považována za "ráj hazardu".

Anotation

Final thesis deals with the definition of gambling, hazard games and their risks. Legislation, which has to protect the population from gambling addiction, is from 1989 still inadequate. Thesis also provides distinction of individual hazard games and offers a look to legislative situation relating with regulation of gambling in Czech republic, which is considered as "gambling paradise" for a long time.

Key Words: gambler, gambling, gamble, the law of lottery, cities, municipalities, compulsive gambling, regulation of gambling, videolottery terminals, gaming machines, addiction